יום שביעי 2 סיון
הרב דע מסיסקו
ספר שופטים

מה אלימלך מחפש במואב

1. רות רבה (וילנא) פתיחתות סימן ג

ג ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב, (משלי כ"א) הַפַּכְפֵּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ: ..... ר' אחא אמר הפכפך דרך, אלו ישראל, שנאמר (דברים ל"ב) כי דור תהפוכות המה, איש, (שופטים כ"א) ואיש ישראל נשבע, וזר, שעשו עצמם לפני הקדוש ברוך הוא כזרים שנאמר (הושע ה') בה' בגדו כי בנים זרים ילדו, וזך, זה הקדוש ברוך הוא שנוהג עמהם במדת יושר בעולם הזה ונותן שכרם שלם לעתיד כאומן העושה מלאכה באמונה אצל בעל הבית, באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא בני סרבנין הן, לכלותן אי אפשר, להחזירין למצרים אי אפשר, להחליפם באומה אחרת איני יכול, אלא מה אעשה להם הריני מייסרן ביסורים, ומצרפן ברעבון, בימי שפוט השופטים הה"ד ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ.

2. דברי הימים א פרק ד

כב וְיוֹקִים וְאַנְשֵׁי כֹזֵבָא וְיוֹאָשׁ וְשָׂרָף אֲשֶׁר בָּעֲלוּ לְמוֹאָב וְיָשָׁבִי לָחֶם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים: הֵמָּה הַיּוֹצְרִים וְיֹשְׁבֵי נְטָעִים וּגְדֵרָה עִם הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ יָשָׁבוּ שָׁם: ס

3. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף צא עמוד ב

ויואש ושרף - אלו מחלון וכליון, ולמה נקרא שמן יואש ושרף? יואש - שנתיאשו מן הגאולה, שרף - שנתחייבו שריפה למקום; אשר בעלו למואב - שנשאו נשים מואביות; וישבי לחם - זו רות המואביה ששבה ונדבקה בבית לחם יהודה; והדברים עתיקים - דברים הללו עתיק יומיא אמרן, [דכתיב: (תהלים פ"ט) מצאתי דוד עבדי, וכתיב: (בראשית י"ט) שתי בנותיך הנמצאות]. (דברי הימים א' ד') המה היוצרים ויושבי נטעים וגדרה עם המלך במלאכתו ישבו שם, המה היוצרים - אלו בני יונדב בן רכב שנצרו שבועת אביהם; יושבי נטעים - זה שלמה שדומה לנטיעה במלכותו; וגדרה - זו סנהדרין שגדרו פרצותיהן של ישראל; עם המלך במלאכתו ישבו שם - זו רות המואביה שראתה במלכות שלמה בן בנו של בן בנה, שנאמר: (מלכים א' ב') וישם כסא לאם המלך, וא"ר אלעזר: לאמה של מלכות.

4. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף צא עמוד א

אמר רבה בר רב הונא אמר רב: אבצן זה בעז. מאי קמ"ל? כי אידך דרבה בר רב הונא, דאמר רבה בר רב הונא אמר רב: מאה ועשרים משתאות עשה בעז לבניו, שנאמר: ויהי לו שלשים בנים ושלשים בנות שלח החוצה ושלשים בנות הביא לבניו מן החוץ וישפט את ישראל שבע שנים, ובכל אחת ואחת עשה שני משתאות, אחד בבית אביו ואחד בבית חמיו, ובכולן לא זימן את מנוח, אמר: כודנא עקרה במאי פרעא לי. תאנא: וכולן מתו בחייו. והיינו דאמרי אינשי: בחייך דילדת שיתין, שיתין למה ליך? איכפל ואוליד חד דמשיתין זריז. (סי': מלך אברהם עשר שנים שנפטר נתנשא לבדו.) אמר רב חנן בר רבא אמר רב: אלימלך ושלמון ופלוני אלמוני ואבי נעמי, כולן בני נחשון בן עמינדב הן.

5. רות רבה (וילנא) פתיחתות

ב ויהי בימי שפוט השופטים, (משלי י"ט) עצלה תפיל תרדמה, ע"י שנתעצלו ישראל לעשות גמול חסד ליהושע, הה"ד (יהושע כ"ד) ויקברו אותו בגבול נחלתו מצפון להר געש, א"ר ברכיה חזרנו על כל המקרא ולא מצינו מקום ששמו געש, ומהו הר געש ע"י שנתגעשו ישראל מעשות גמילות חסד ליהושע, באותה שעה נחלקה א"י והיתה חלוקה חביבה עליהם יותר מדאי, והיו ישראל עוסקין במלאכתן, זה עוסק בשדהו וזה עוסק בכרמו וזה עוסק בזיתיו וזה עוסק בפוצמו לפרש (שם /משלי י"ט/) ונפש רמיה תרעב, נתגעשו מעשות ג"ח ליהושע ובקש הקב"ה להרעיש את העולם כולו על יושביו, כמד"א (תהלים י"ח) ותגעש ותרעש הארץ, ונפש רמיה תרעב, על שהיו מרמין להקב"ה מהם עובדי עבודת כוכבים לכך הרעיבן הקב"ה מרוח הקדש דכתיב (ש"א =שמואל א'= ג) ודבר ה' היה יקר בימים ההם, ..., דבר אחר עצלה תפיל תרדמה, על ידי שנתעצלו ישראל מלעשות תשובה בימי שופטים תפיל תרדמה, ונפש רמיה תרעב, ע"י שהיו מרמים להקדוש ברוך הוא, מהם עובדין לעבודת כוכבים ומהם עובדים להקדוש ברוך הוא הרעיבן הקדוש ברוך הוא ברעבון בימי שופטיהם.